

Co-funded by
the European Union

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ
ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ
ВИХОВАННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

24-25 квітня 2025 року

**Одеса
2025**

Оргкомітет конференції:

Давиденко В'ячеслав, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, полковник поліції;

Корнієнко Максим, проректор університету, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Беляк Ольга, директор КЗ «Одеський фаховий педагогічний коледж», кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Домброван Наталія Василівна, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Ковальова Олена Володимирівна, професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, майор поліції;

Матвєєва Лілія Георгіївна, завідувач кафедри загальноправових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Пальшков Костянтин Євгенович, професор кафедри загальноправових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

Пишна Алла Георгіївна, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Харченко Наталія Михайлівна, практичний психолог, кандидат психологічних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті. Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.). – Одеса : ОДУВС, 2025. – 214 с.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Також, для забезпечення прав дітей в Україні впроваджуються різноманітні соціальні програми: Допомога дітям, які постраждали від війни – психологічна реабілітація, надання статусу постраждалих від бойових дій, забезпечення житлом та навчанням, фінансова підтримка сімей переселенців із дітьми. Оздоровчі програми – безкоштовне оздоровлення для дітей з малозабезпечених сімей, дітей з інвалідністю, сиріт та мешканців постраждалих регіонів. Освітні ініціативи – забезпечення безкоштовними підручниками, харчуванням у школах, доступом до позашкільної освіти, спортивних та культурних секцій [5].

Отже, держава відіграє ключову роль у захисті прав дитини, забезпечуючи законодавчі та соціальні механізми. Водночас залишаються актуальними проблеми дитячої бездоглядності, насильства в сім'ях та труднощів адаптації дітей-сиріт. Для їх вирішення необхідне посилення міжвідомчої координації, збільшення фінансування програм реабілітації та впровадження міжнародного досвіду. Активна участь громадськості та посилення контролю за виконанням законодавчих норм сприятимуть ефективнішому захисту прав дітей в Україні.

Література:

1. Закон України Про охорону дитинства , 26.04.2001 № 2402-III , URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення: 16.03.2025).

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 16.03.2025).

3. Конвенція про права дитини: Конвенція ООН від 20.11.1989: станом на 16 листопада 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 16.03.2025).

4. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 : станом на 1 січня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-п#Text> (дата звернення: 16.03.2025).

5. Захист прав дитини в Україні | Безоплатна правнича допомога. *Безоплатна правова допомога*. URL: <https://legalaid.gov.ua/novyny/zahyst-prav-dytyny-v-ukrayini> (дата звернення: 16.03.2025).

ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ SCRATCH ПРИ ЗАПОБІГАННІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ДІТЕЙ В РОДИНІ

МАРДАРОВА Ірина

*доцент кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
кандидат педагогічних наук, доцент*

ГУДАНИЧ Наталія

*викладач кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

Згідно закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» заклади освіти та установи системи освіти (зокрема, заклади дошкільної освіти) під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству проводять інформаційно-просвітницькі заходи з учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, приділяючи особливу увагу формуванню небайдужого ставлення учасників освітнього процесу до постраждалих осіб [2].

Зауважимо, що дитяче насильство в родині є наразі глобальною соціальною проблемою, яка негативно впливає на фізичний, емоційний і психологічний розвиток дитини дошкільного віку. За даними ЮНІСЕФ, мільйони дітей у світі зазнають різних форм насильства вдома, що призводить до серйозних довготривалих наслідків. В Україні проблема дитячого насильства стала ще гострішою в умовах війни, соціальної нестабільності та економічних труднощів. Тому профілактика запобігання домашньому насильству є критично важливою для захисту дітей, забезпечення їхнього благополуччя та формування здорового українського суспільства.

Розкриємо основні причини дитячого насильства в родині:

- соціально-економічні фактори: бідність, безробіття, міграція, відсутність належного житла (родина переселенців) тощо;
- сімейні конфлікти та стрес: агресія між батьками, проблеми у стосунках тощо.
- низький рівень освіченості батьків, не готовність батьків до виховання дітей: незнання альтернативних методів виховання, традиційні уявлення про покарання як норму тощо.
- наркотичні та алкогольні проблеми, психічні розлади, що підвищують ризик жорстокого поводження з дітьми;

- недостатній контроль з боку суспільства: байдужість оточення, відсутність своєчасного реагування на факти насильства громадкістю.

У законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» виокремлені форми дитячого насильства у родині: фізичне насильство (побиття, штовхання, опіки, удари тощо); психологічне насильство (погрози, приниження, шантаж, залякування, булінг тощо); сексуальне насильство (будь-які дії сексуального характеру щодо дитини); економічне насильство (позбавлення дитину основних життєвих потреб, наприклад їжі, одягу, освіти тощо); нехтування потребами дитини (відсутність турботи, медичної допомоги, уваги тощо) [2].

Згідно з Конвенцією ООН про права дитини, кожна дитина має право на безпечне дитинство [3]. Насильство, зокрема в родині призводить до депресії, тривожності, агресії, девіантної поведінки, проблем дитини із соціалізацією. Жорстоке поводження в дитинстві часто стає причиною асоціальної поведінки в дорослому віці. Проте, діти, які не зазнали насильства, виростають емоційно стабільними та здатними будувати гармонійні стосунки. Підвищення обізнаності суспільства, своєчасне виявлення проблеми дає змогу запобігти її наслідкам.

Отже, необхідно проводити в закладах дошкільної освіти профілактичні заходи щодо запобігання домашньому насильству в родині (наприклад, проведення тренінгів для батьків щодо ненасильницького виховання; впровадження вебінарів, майстер-класів в закладах дошкільної освіти з питань безпеки дитини, інформування дітей про їхні права та методи самозахисту під час занять та ігрової діяльності, використання комп'ютерних ігор для навчання дітей безпечній поведінці тощо).

Проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема гейміфікації освітнього процесу знаходять своє відображення в наукових доробках (І.Бевзи, О.Власій, Н.Добрун, В.Кутузової, Н.Листопад, О.Листопада, В.Лучко, Л.Мельничук, Г.Перун, Н.Пихтіної, Л.Потапюк, С.Семчук, О.Чекстере та інших). Вчені вказують, що використання інформаційно-комунікаційних технологій стимулює пізнавальну активність дітей та допомагає їм швидко опрацьовувати необхідну інформацію. Зокрема при профілактиці запобігання домашньому насильству та наданні дітям необхідної інформації щодо у безпеці в родині можливо використовувати анімовані відео та інтерактивні історії, що допомагають дітям зрозуміти свої права, способи захисту та куди звертатися у разі

небезпеки; комп'ютерні ігри та інтерактивні симуляції, що сприяють формуванню безпечної поведінки в кризових ситуаціях.

Спираючись на дослідження О.Власій [1], О.Листопада [4], Л.Мельничук [5] зазначимо, що програма Scratch є ефективним інструментом для створення інтерактивних проєктів, анімацій та навчальних комп'ютерних ігор для дітей, а отже, її можна використовувати для розробки продуктів, спрямованих на профілактику дитячого насилля в родині. Можливості Scratch у розробці таких проєктів: створення інтерактивних анімацій; моделювання ситуацій, у яких дитина стикається з насильством, і демонстрація безпечних шляхів реагування, візуалізація історій, що пояснюють важливість довіри до дорослих (вихователів, психологів, соціальних працівників); розробка освітніх ігор (квест-гри, у яких дитина має обирати правильні дії в певних ситуаціях (наприклад, що робити, якщо вона відчуває загрозу вдома); створення вікторин на тему «Що таке насильство?» і «До кого звертатися по допомогу?»; створення дитячої мультиплікації та соціальних роликів (наприклад, анімованих історій про підтримку дітей, які зазнають насильства, пояснення ролі правоохоронних органів, психологів та соціальних служб тощо).

Окреслимо поетапний алгоритм розробки проєкту щодо запобігання насильства в родині у Scratch:

1. визначення цілі (наприклад, розповісти дитині про її права та способи захисту; ознайомити дітей з поняттям насильства в родині; пояснити, що таке фізичне, психологічне та економічне насильство; навчити дітей, як розпізнавати небезпечні ситуації та куди звертатися за допомогою; розробити інтерактивну історію, яка покаже правильні варіанти поведінки у складних ситуаціях тощо);

2. написання сценарію (розробка діалогів, ситуацій, ключових повідомлень). Сценарій має містити: головного героя (наприклад, дитину, яка потрапила в складну ситуацію), супровідних персонажів (дорослих, друзів, соціальних працівників, поліцейських), ситуації вибору (наприклад, якщо дитина стикається з насильством, вона може обрати: звернутися до дорослого, зателефонувати на гарячу лінію тощо);

3. створення або інтегрування персонажів (дитина, дорослі, соціальний працівник тощо);

4. програмування анімації та інтерактивних елементів (використання команд «керування», «вигляд», «звук», «олівець», «датчики», «оператори», «змінні» у Scratch для створення взаємодії і прописання скриптів кожного персонажу);

5. тестування та вдосконалення (перевірка зрозумілості й інформаційної ефективності проєкту, щоб впевнитися, що діти отримують корисну інформацію після кожного рішення, виправлення помилок та вдосконалення анімації тощо);

6. публікація та використання (демонстрація в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, поширення через онлайн-платформи).

За допомогою цифрового контенту розробленого завдяки програмі Scratch діти отримують доступ до інформації у доступній та ігровій формі, в них формуються навички розпізнавання небезпечних ситуацій, підвищується рівень обізнаності щодо проблеми насильства в родині та його наслідків, розвивається критичне мислення та вміння ухвалювати правильні рішення.

Отже, дитяче насильство в родині є серйозною соціальною проблемою, яка впливає на психоемоційний та фізичний розвиток дитини. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема програми Scratch відкриває нові можливості для профілактики та запобігання насильства в родині, підвищення обізнаності дітей, батьків і вихователів щодо безпечної поведінки та механізмів захисту.

Література:

1. Власій О., Магомета Н. Реалізація компетентнісного підходу до вивчення програмування на Scratch. *Open educational e-environment of modern University*. 2018. № 5. С. 88-96.

2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». (документ 2229-VIII, чинний, поточна редакція від 19.12.2024). *Верховна рада України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 31.03.2025).

3. Конвенція про права дитини (документ 995_021, чинний, редакція від 16.11.2023). *Верховна рада України*: сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 31.03.2025)

4. Листопад О. А., Мардарова І. К. Модульний курс «Комп'ютерні технології в роботі з дітьми»: навчальний посібник для студентів зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 192 с.

5. Мельничук Л. М., Лучко В. М., Перун Г. М. Інтерпретована динамічна візуальна мова програмування (Scratch): навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 128 с.

ДИТИНСТВО БЕЗ НАСИЛЬСТВА: РОЛЬ ФАХІВЦІВ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ	
ГАЛУНЬКО Віра	134
ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДІТЕЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ГРИНЬКІВ Олександра	138
РОЛЬ ІНСПЕКТОРА СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ ЩОДО ЗАХИСТУ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ГУТНИК Аліна	143
ОФІЦЕР СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ НА ЗАХИСТІ ПРАВ ДІТЕЙ	
ДОРОШКО Данило	146
УЧАСТЬ АДВОКАТА В ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА	
ПИТОМЕЦЬ Артем	149
РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАХИСТІ ПРАВ ДІТЕЙ	
КЕЙДАЛЮК Володимир, ГРУХ Дар'я	151
ЮВЕНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ У ЗАХИСТІ ДИТИНИ	
КОСТЕНКО Валерія	154
МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї	
ЛИСТОПАД Олексій, ЛИСТОПАД Наталія	159
ДЕРЖАВА – ОСНОВНИЙ ГАРАНТ У ЗАХИСТІ ДІТЕЙ	
ЛОБОДА Максим	162
ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ SCRATCH ПРИ ЗАПОБІГАННІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ДІТЕЙ В РОДИНІ	
МАРДАРОВА Ірина, ГУДАНИЧ Наталія	164
СЛУЖБА У СПРАВАХ ДІТЕЙ НА ЗАХИСТІ ЇХ СПРАВ ТА СВОБОД	
ПОДВАШЕЦЬКИЙ Володимир	169
КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ	
САХНО Артем	172
ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ	
СПАТЕРУК Богдан	176
УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ІЗ ДІТЬМИ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	
СУКМАНОВСЬКА Лідія, РЕПАН Микола	180

Наукове видання

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ ВИХОВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Підп. до друку 22.04.2025 т. Формат 60х84/16.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 12,5. Обл.-вид. арк. 13,0.

Наклад 60 прим.

Надруковано з готового оригінал-макету
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1,

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009